

Soarta Unirii Principatelor Române s-a decis la Țigănești, lângă Tecuci

Ioana d'Arc a României

Bunul Dumnezeu trimite, în vremuri de cumpănă, semne milostive tuturor națiilor prin niște ființe înzestrate cu mult har și cu o incommensurabilă dragoste față de semeni.

Dar asupra acestora se năpustesc, de regulă, sumedenie de minți înguste și smintite dornice să zădărnicească împlinirea celor mai raționale și mai nobile năzuințe ale condiției umane.

Mulți dintre cei „cu stea în frunte” își rup grumajii și se prăbușesc la căpătâiul unui vis, urmând ca împlinirea acestuia să cadă pe umerii altui sol, ori să se risipească în neant.

Există însă eroi care reușesc să spulbere toate opreliștile ivite, oricât ar fi ele de înveninate și să-și împingă popoarele spre biruință.

Pe răbojul unde sunt însemnate numele celor care au răsucit, spre bine, pentru veacuri, destinul mult prea încercatului nostru popor, trebuie caligrafiat, cu litere de aur și cel al Cocuței Conachi-Vogoride, această Ioana d'Arc a României.

Un logofăt poet

Costache Conachi (1778-1849) a fost cel mai valoros poet din primăvara literaturii noastre premoderne. S-a născut și a copilărit la Țigănești, în apropierea Tecuciului. A învățat temeinic, în familie, limbile: greacă, slavonă, turcă și franceză. Urmează apoi cursurile Academiei Domnești din Iași, unde își însușește noțiuni de filosofie, drept și matematică. Tatăl său a lăsat familia cu datorii imense. Viitorul poet se retrage la Țigănești și, într-un timp relativ scurt, agonisește o avere considerabilă, în județele Tecuci, Putna, Covurlui (53.000 ha teren arabil). Dobândește funcții importante în stat, printre care și cea de logofăt (ministru de justiție). În 1822 are o întrevvedere, la Chișinău, cu țarul Alexandru I și se pare că îl cunoaște pe Pușkin. Face parte din comisia care a redactat „Regulamentul organic.”

În 1834 candidează la tronul Moldovei. Fiind învins de M. Sturdza, se retrage din politică. A scris poezie, teatru, un foarte interesant studiu de poetică literară și numeroase traduceri. Scrierile lui au fost tipărite, în volum, pentru prima dată, în 1856, de către fiica lui, Cocuța.

Creația lui literară s-a bucurat, de-a lungul anilor, de impresionate aprecieri critice:

„Scrisoarea către Zulnia este o capodoperă de simțire, de idei înduioșătoare, de armonie, de frumuseți poetice și poate servi de model.” – V. Alecsandri

„Conachi este exponentul culminant al poeziei amoroase dinaintea de V. Alecsandri. Nimeni din curentul său și al vremii nu l-a întrecut.” – Gh. Bogdan Duică

„Conachi este primul petrar-chizant român.” – G. Călinescu

„Versurile lui au o calitate inefabilă a limbii pe care nu am întâlnit-o până acum.” – N. Manolescu

„Conachi este cel mai complex și mai profund poet erotic de până la Eminescu.” – Eugen Simion

În periodizarea literaturii române a istoricului literar Garabet Ibrăileanu, prima epocă poartă numele lui Conachi.

Conacul din zumzetul livezii

În 1838, poetul începe construcția conacului, în coasta pădurii seculare de stejari și la marginea unei imense livezi, renumită în zonă. Istoricul tecucean Al. Papadopol Calimah, academician și ministru în guvernul lui Alex. Ioan Cuza, îl consideră pe Conachi „privighetoarea din livada de la Țigănești.”

Lucrările abandonate de poet au fost finalizate în 1846 de N. Vogoride, ginerele poetului. Tot atunci s-a refăcut arcul de triumf și s-a construit biserica familiei, în incinta satului. Fiindcă se stabilise definitiv în Italia,

Soarta Unirii Principatelor Române...

Cocuța scoate, în 1866, la licitație conacul și terenul agricol. Abia după moartea ei, în 1881, un grec din Galați devine proprietarul domeniului Țigănești. Dar, imediat apar alți doi proprietari tecuceni: Take Anastasiu și Anton Cincu. Amândoi erau moșieri, politicieni și foarte importanți filantropi.

Neavând urmași, Take Anastasiu donează conacul Academiei Române, care, conform clauzei, înființează, în 1910, o școală inferioară de agricultură. În perioada 1952-1967 va funcționa aici Centrul Școlar Agricol. Va fi apoi depozit de legume, fructe și sediul unui IAS. În 1974, la sugestia unor profesori tecuceni, Combinatul Siderurgic din Galați preia conacul, aflat într-o avansată stare de ruină, îl renovează și îl transformă în casă de odihnă pentru muncitorii siderurgiciști. După 1990, Combinatul îl transferă firmei conexe S. C. Danasi. După cca 10 ani, firma dă faliment, iar conacul este revendicat de Academie. Aceasta nu are fonduri pentru întreținerea lui și impozantul imobil se află din nou în ruină.

Cocuța, două mariaje și o puzderie de copii

Pe data de 17 august 1828 (vezi Enciclopedia României) s-a născut la Țigănești, spre bucuria vârstnicilor ei părinți, Ecaterina (Catrina, Cocuța) Conachi. Se știe că poetul o cunoscuse pe Smaranda (Zulnia) Negri cu aproape două decenii în urmă. I-a devenit muză și la cinci ani după ce ea rămăsese văduvă, s-au căsătorit. Smaranda a avut mai mulți copii din prima căsătorie. Unul dintre ei a fost Costachi Negri, om de vastă cultură, politician, înfocat unionist. A fost deputat de Tecuci. Nu a acceptat niciun fel de retribuție pentru muncile administrative și politice prestate de-a

lungul vieții. Și-a vândut moșiile ca să ajute, în momente dificile, visteria țării. Sora lui, Elena Negri, a fost muza și marea dragoste a lui V. Alecsandri. A murit la numai 26 de ani. Din păcate, la vârsta de cinci ani, Cocuța a rămas orfană de mamă. Poetul a jelit-o în versuri tulburătoare tot restul vieții și s-a îngrijit permanent de educația ei. Anii au trecut cu repeziciune. La vârsta de numai 17 ani, Cocuța se căsătorește cu Nicolae Vogoride, un principe de origine bulgară, care răspundea de finanțele țării. În 1857, Înalta Poartă l-a investit pe acesta cu funcția de caimacan (locțiitor de domn) și i-a promis tronul Moldovei, dacă va reuși să zădărnicească unirea celor două principate. La nunta de la Țigănești a participat și domnitorul M. Sturdza. Poetul V. Alecsandri s-a opus acestui mariaj, întrucât Vogoride era recunoscut ca un înfocat antiunionist.

În 1849, s-a stins din viață C. Conachi, în urma unei crize de astm. Din naivitate, Cocuța i-a dat o „plenipotență” (imputernicire) soțului ei, care îi permitea acestuia să administreze, după bunul plac, întreaga chiverniseală rămasă de la tatăl ei. Cei doi au avut trei urmași, un băiat și două fiice. După divorțul survenit în 1860, se naște al patrulea copil care a primit numele de familie Conachi. Cocuța călătorește mult prin Europa.

În 1864, se căsătorește la Torino cu Emanuelle Ruspoli, principe de Paggia-Souza, senator și sinodic al Romei, apropiat al regelui Vittorio Emanuele al II-lea. În felul acesta, moldoveanca noastră a pătruns în cele mai elitiste cercuri politice și artistice italiene. S-a implicat chiar în ampla mișcare de unificare a Italiei. În cei șase ani de căsnicie italiană, Cocuța a mai adus pe lume cinci copii.

La 11 februarie 1870, Cocuța se stinge fulgerător din viață la Geneva

cu diagnosticul febră palustră. Pe patul morții a cerut să fie înmormântată alături de părinți, în biserica familiei de la Țigănești. Dorința i-a fost îndeplinită. În tradiția orală a satului se păstrează și opinia că stăpâna lor ar fi murit în preajma conacului, în urma unei căzături de pe cal. Există chiar o movilă care poartă numele Cocuței și unde, spune legenda, ar fi avut loc accidentul.

În Principatele Române fierbea Unirea

După cum se știe, visul reîntregirii românilor în granițele vechii Dacii a fost o constantă de-a lungul istoriei noastre. Domnitorul Mihai Viteazul a fost primul care a dovedit, deși pentru un foarte scurt timp, că acest deziderat este realizabil. Anul 1848 a însemnat un uriaș pas înainte în această direcție. Revoluționarii moldoveni și munteni (N. Bălcescu, frații Golești, V. Alecsandri, Alecsandri, Al. I. Cuza, M. Kogălniceanu, Al. Moruzi și mulți alții) se întâlneau la Mânjina, la moșia patriotului C. Negri, unde făceau evaluări și stabileau noi strategii de luptă.

După un timp, a apărut o conjunctură favorabilă pe plan extern. După Războiul Crimeii (1853-1856), țările occidentale voiau să blocheze ascensiunea Rusiei spre Sud-Estul Europei. Unirea celor două principate române ar fi fost o stavilă în ambiția de expansiune a colosului de la Răsărit. Puterile Garante (Franța, Anglia, Prusia, Turcia, Austria, Sardinia) au decis, la presiunea unioniștilor noștri, să ne hotărâm singuri soarta. Trebuiau totuși consultate masele. În 1857 au fost stabilite alegeri pentru Divanurilor Ad-hoc. Primul scrutin a avut loc la 22 septembrie 1857. Dar stupoare,

Soarta Unirii Principatelor Române...

rezultatul a fost negativ. Aceasta pentru că N. Vogoride nu dormea, ba și-a îndeplinit, cu prisosință, misiunea trasată de turci. Totul părea definitiv pierdut. Diplomațiile occidentale își șterseseră de pe agendele lor această solicitare românească. Vogoride jubila. A lustruit cu grijă arcul de triumf de la Țigănești. Știa că acolo va veni, în scurtă vreme, o delegație de la Înalta Poartă să-i înmâneze firmanul de domn.

Sarabanda scrisorilor

Cocuța nu se putea împăca cu acest eșec național. Ea fusese crescută într-un curat spirit patriotic. Imediat după ce soțul ei fusese investit în funcția de caimacan (loțiitor de domn), i-a trimis la Iași o scrisoare plină de indignare și de furie, din care se subînțelegea clar că voința de unire a românilor nu poate fi înfrântă. O deranja teribil atitudinea antiunionistă a soțului ei.

„Ai venit în țară sărac lipit pământului, n-ai altă avere decât zestre ce ți-am adus-o eu, fata lui Conachi. Îți iert risipirea ce-ai făcut-o din averea mea, dar nu-ți voi ierta trădarea față de neamul, față de țara care ar fi trebuit să devină și a dumatile. Cum nu ai astăzi altă avere decât a mea, aș putea printr-un divorț, să te așez din nou pe paisele de pe care te-am ridicat. Vezi dacă-ți place mai bine această perspectivă, promisiunilor pe care ți le fac turcii. Pentru moment îți cer darea afară a lui Catargi (ministru de interne) și numai atunci mă voi întoarce la dumneata.” (C. Gane, *Portrete de români*)¹

Îi trimite apoi un bilet prin care îl somează să-l repună în funcția de protopop al Tecuciului pe Gh. Dimitriu, tatăl scriitorului Calistrat Hogaș, pe care îl demisese, doar pen-

tru că era unionist.

Imediat după anunțarea rezultatelor, unioniștii au înaintat către cancelariile occidentale numeroase memorii prin care contestau modul în care s-a desfășurat scrutinul, dar acestea nu au avut niciun ecou. Îngerul bun al românilor a condus-o însă pe Cocuța spre seiful caimacanelui. Aici a găsit un pachet cu 14 scrisori diplomatice venite de la Înalta Poartă și de la Secretariatul Ambasadei Turciei din Londra. În unele i se făcea cunoscut că „*Poarta dorește ca Luminăția ta să lucreze cu energie contra Unirii, dar să lucreze fără zădărnici, și mai ales, să nu arate că primește asemenea instrucțiuni de la Poartă.*” După eșecul scrutinului, nu au întârziat nici felicitările. „*Bine ai făcut că n-ai acordat libertatea presei pe care niște moldoveni nesocotiți caută a o întrebuiința pentru ca poporul să se pronunțe în favoarea Unirii.*”²

În legătură cu autorul sustragerii scrisorilor s-au brodat mai multe posibile scenarii. Autorii lor, I. T. Sion și Șt. Andronache, consideră că ar fi fost implicată Catrina, fiica nelegitimă a lui Conachi, soția unionistului tecucean Ioniță Hrisanti. Ea bântuia, ce-i drept, prin conac. Se mai vorbește despre meșterul Lăcătușu din Tecuci, care dispunea, se pare, de o dublură a cheii de la seif. Se pierde însă din vedere un detaliu de maximă importanță. După investitura în fruntea statului, relațiile dintre Vogoride și soția lui s-au degradat grav. Cocuța se retrăsese la Țigănești, dar se mai ducea din când în când, în Capitală, pentru necesități protocolare. Vogoride nu avea motive să mai vină la conac. Și chiar dacă mai venea, era el atât de naiv să-și lase corespondența secretă și compromițătoare aici? În mod cert, scrisorile au fost sustrate din cancelaria domnească de la Iași. Și acest

lucru nu-l putea face decât Cocuța.

Dovezile desprinse din scrisori erau deci irefutabile. Cocuța a înmănat prada fratelui său, C. Nergi. El le-a trimis prin Dimitrie Ralett la ambasadorul Franței la București. Acesta le-a transmis de urgență revistei „*L'Estoire de Danube*”, unde au fost imediat publicate. Ziarele occidentale au luat foc, scrisorile fiind preluate instantaneu în presa pariziană, londoneză, prusacă etc. Diplomații moldoveni s-au năpustit la Paris. Marele prieten al românilor era Napoleon al III-lea. El s-a oferit și de această dată să ne ajute. Cheia era însă la Istanbul, dar împăratul nu avea acces acolo. A invitat-o pe Regina Victoria a Angliei la o întrevedere. S-au întâlnit la Osborne. Lucrurile erau clare. Dovezile nu puteau fi contestate. Regina a intervenit, cu succes la sultan. Acesta l-a demis urgent pe Vogoride. S-a dispus repetarea testului electoral, sub stricta supraveghere a Puterilor Garante. Noul scrutin a fost concludent. Două-trei voturi împotriva. Rezultatul nu a mai putut fi măsluit. Noii aleși au fost sărbătoriți „cu muzică militară. Pe ulițe, orașul era luminat ca ziua.” N. Vogoride a luat drumul pribegiei. Bătăliile viitoare din 5 și 24 ianuarie 1859 aveau drumul netezit.

Lecția Cocuței

În mod cert, istoria se bazează pe documente, nu pe ipoteze. Și totuși, nu rezistăm tentației de a ne întreba care ar fi fost cursul evenimentelor din Țările Române, dacă divina fiică a lui Conachi nu ar fi săvârșit acest gest. Cu siguranță, nu ar fi avut loc Unirea Mică (1859), nici momentul Cuza (1859-1866), nici Monarhia (1866-1947) și nici Marea Unire (1918). Probabilități credibile?

Soarta Unirii Principatelor Române...

Moldova putea să ajungă, în scurtă vreme, o gubernie, iar Țara Românească, un pașalâc.

Dar onorurile pentru Cocuța? Au fost destul de anemice. În entuziasmul lor firesc, nici unioniștii nu au mai vorbit despre ea. Istoricii au consemnat acest eveniment, dar nu au întreprins nimic ca el să intre în conștiința publică.

„În altă țară cu sentimentul recunoștinței, scria în 1927 istoricul gălățean Gh. N. Munteanu, cultivat prin tradiție, fapta Cocuței Vogoride ar fi fost eternizată, dacă nu printr-un monument, cel puțin printr-o placă comemorativă. Și cu ea s-ar fi mândrit femeia româncă.”³

Da, nici noi, tecucenii nu am fost mai breji. Abia acum, din inițiativa noastră și prin bunăvoința S. C. GIFARM și a Fundației Pelin, sculptorul Dan Mateescu, vechi membru al Uniunii Artiștilor Plastici din România, lucrează la un bust al Cocuței. Dar nu este suficient. Gestul ei trebuie să ajungă în tratatele și în manualele de istorie, în conștiința românilor.

Lecția ei de demnitate și de patriotism nu trebuie să rămână nevalorificată în plan educativ. În momentul când a descoperit scrisorile care atestau, fără tăgadă, faptul că soțul ei este un abject trădător de țară, în mintea ei s-a declanșat o dilemă. Să-și sacrifice Familia ori Țara? Putea să circumscrie totul într-un banal și trecător conflict familial. În felul acesta ajungea prima Doamnă a Moldovei, deci în centrul tuturor onorurilor. În caz contrar, rămânea fără soț, cu trei copii în preajmă, deci la cheremul unui destin imprevizibil. Un statut de neînviat, dacă ne gândim că și averea fusese zdravăn împuținată de Vogoride. Cocuța însă nu a ezitat nicio clipă. A ales să-și ajute țara. Și, mai ales, viitorul ei, pentru multe veacuri.

Oare cum s-ar comporta românii de astăzi în asemenea împrejurări? Ce mai înseamnă patria pentru noi? Mai nimic. Citiți două cugetări și

meditați îndelung asupra lor. „Un om are o singură patrie, restul sunt țări” (O. Paler) și „La cuvintele patrie și mamă nu există alternative” (Adrian Păunescu). Da, s-au deschis alte orizonturi. Ne putem stabili unde dorim în orice țară membră UE. Așa este, dar cu identitatea noastră izvorâtă din tradiție, istorie, cultură cum rămâne? Să nu uităm: „Ciulinii se pot stabili unde îi duce vântul, stejarii, nu” (V. G.) Neglijarea elementelor identitare și proasta gestionare a regulilor democratice au înfuriat partidele de dreapta (unele chiar cu iz extremist) din mai toate țările UE. Resurrecția necontrolată poate conduce chiar la disoluția acestei uniuni. Și încă un detaliu de reținut: „Exilul ne îndestulează stomacul, nu și sufletul” (V. G.). Dar suntem siguri că mai avem suflet? Ne mai interesează această țară pe care am adus-o în faliment? Ingratitudinea noastră vine în sprijinul unor străini preocupați să ne-o destabilizeze cât mai repede. Oare Centenarul Marii Uniri ne va găsi tot atât de dezbinați și de nepăsători?

Dacă nici acum nu vom răspunde corect la îndemnul Imnului Național, ne vor aștepta vremuri grele. Adevărații vrăjmași ai țării suntem noi înșine. Să meditam, cu profunzime, la lecția testamentară a Cocuței.

Vasile GHICA

Bibliografie

- 1 Necula, Ionel Uricar la Poarta Moldovei de Jos, vol. IX, Tecuci, Ed. Grapho Press, p.1-23
- 2 Brezeanu, Ioan, Galați. Biografie spirituală, Editura Centrului Cultural, „Dunărea de Jos”, Galați, 2008, p.49
- 3 Brezeanu, Ioan, Galați, Biografie spirituală, Editura Centrului Cultural, „Dunărea de Jos”, Galați, 2008, p. 50
- 4 Andronache, Ștefan, Costache Conachi, Tecuci, 2000, p. 7-25
- 5 Andronache, Ștefan, Tecuciul și împrejurimile sale, Ghid turistic, Ed. Grapho Press, p. 252-253
- 6 Ghica, Vasile, Nasc și la Tecuci oameni, mic dicționar enciclopedic, Ed. Pim, Iași, p. 82-83

Unirea națiunea a făcut-o!

Ansamblul Folcloric „Busuioicul”, în parteneriat cu Consiliul Județean, Primăria Municipiului Bacău și Filarmonica „Mihail Jora”, a prezentat joi, 24 ianuarie 2019, orele 14, la Sala „Ateneu”, spectacolul „Unirea națiunea a făcut-o!”, dedicat împlinirii a 160 de ani de la Unirea Principatelor Române.

Această primă întâlnire din 2019 cu publicul iubitor al tradițiilor populare și al folclorului autentic a oferit cunoscutului coregraf Petre Vlase, managerul instituției, și valoroșilor artiști băcăuani prilejul de a omagia împreună un eveniment istoric memorabil, care a deschis, la mijlocul secolului al XIX-lea, calea spre Marea Unire.

La acest ceas de sărbătoare, băcăuanii care au înfruntat gerul și ninsura viscolită, umplând până la refuz cocheta sală de concerte, au beneficiat de un program special, conceput să marcheze atât importanța și semnificația zilei de 24 Ianuarie, cât și eoul lor în conștiința urmașilor celor ce au înfăptuit actul unirii, așa cum a rămas în memoria colectivă.

Alături de numerele din spectacol susținute de orchestra, soliștii și formația de dansuri ale Ansamblului Folcloric „Busuioicul”, în coregrafia și regia artistică semnate de Petre Vlase, pe scena Filarmonicii „Mihail Jora” au mai evoluat actorii Viorel Baltag, Dana Vrâncianu, Ștefan Alexiu și Bogdan Matei, care au dat viață, între altele, secvențelor din „Jurământul lui Cuza-Vodă”, „Cuvântul lui Moș Ioan Roată”, precum și fragmente din emblematicele cuvinte rostite de Mihail Kogălniceanu.

N-au lipsit momentele muzicale susținute de soliștii Georgiana Păduraru, Mihaela Farcaș, Florin Popa, de trompetistul Marius Botea, violonistul Mihai Gherghelaș, dirijorul orchestrei, preoții rapsozi Ionuț Avram, Ciprian Ignat și Ionuț Ciobanu, melodiile instrumentale din repertoriul lui Ion Drăgoi, nemuritoarele „Ciocărlia” și „Rapsodia a II-a” de George Enescu, antrenantele suite de dansuri și jocuri din Moldova și Muntenia.

Un spectacol cu o mare încărcătură emoțională, în care publicul a vibrat la unison, cântând împreună cu artiștii „Deșteaptă-te, române!”, „Pe-al nostru steag”, „Hora Unirii”, „Peste Prut, la răsărit”, „Bucovină, mândră floare” și răsplătindu-i cu aplauze binemeritate. (C. HANGANU)